

Ylä-Pirkanmaan
lastensuojelun kehittämishanke

PERHETYÖN

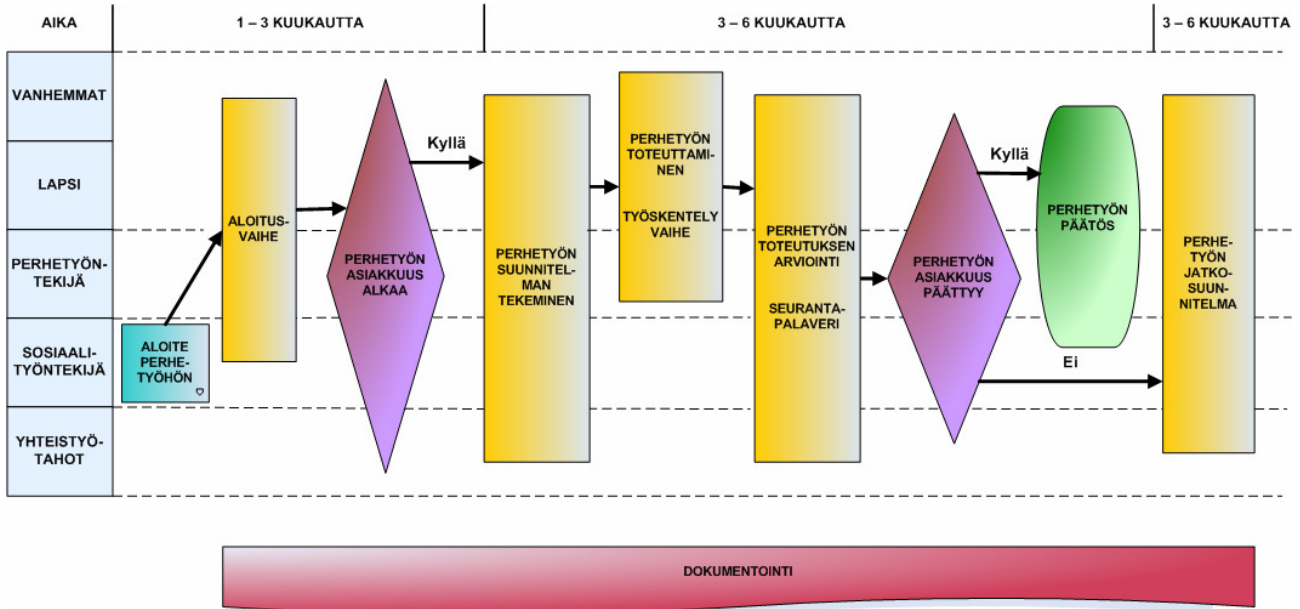
PROSESSI

- Käsikirja

Sisälllys

Aloite perhetyöhön	3
Aloitusvaihe	3
Perhetyön suunnitelman tekeminen.....	4
Perhetyön työskentelyvaihe.....	4
Perhetyön työskentelyn arviointi.....	5
Perhetyön päättäminen	5

PERHETYÖN PROSESSI

Aloite perhetyöhön

Asiakkuus lastensuojelun perhetyössä tulee vireille lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kautta, joka on tehnyt lastensuojelutarpeen selvityksen lapsen tilanteesta. Tällöin on jo ollut huolta lapsen kasvusta, kehityksestä ja hyvinvoinnista tai vanhemmuudesta.

Lastensuojelutarpeen selvittämisessä on perhetyöntekijän hyvä olla mukana arvioimassa, hyötyykö kyseinen perhe perhetyöstä. Lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee perheen kanssa lastensuojelun avohuollon asiakassuunnitelman, jossa sovitaan lastensuojelun perhetyön aloittamisesta avohuollon tukitoimenpiteenä.

Jos perhetyöntekijä ei ole ollut mukana tekemässä lastensuojelutarpeen selvitystä, tulee perhetyön asiakkuus vireille perhetyöntekijän ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän yhteisessä viikoittaisessa lastensuojelupalaverissa. Tässä palaverissa sovitaan asiakkuuden aloittamisesta ja yhteisestä kotikäynnistä.

Aloitusvaihe

Ennen perhetyön suunnitelman tekemistä ja tavoitteiden asettamista käy perhetyöntekijä perheessä 3 – 5 kertaa.. Näistä käynneistä ensimmäinen tehdään yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa, jos perhetyöntekijä ei ole ollut mukana tekemässä lastensuojelutarpeen selvitystä.

Aloitusvaihe voi kestää 1-3 kuukautta riippuen siitä kuinka monta kertaa viikossa perheessä käydään. Tänä aikana perheellä ja perhetyöntekijällä on mahdollisuus tutustua toinen toisiinsa. Lisäksi selvitetään perheen motivoituminen, sitoutuminen sekä mietitään perhetyön tavoitetta ja sisältöä.

Viimeistään kolmen kuukauden kuluttua ensimmäisestä käynnistä pidetään palaveri, jossa arvioidaan täyttykö jokin perhetyön aloittamiselle asetetuista kriteereistä. Tämän jälkeen lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee päätöksen perhetyön aloittamisesta avoimuuden tukitoimena. Tämän jälkeen tehdään perhetyön suunnitelma.

Perhetyön suunnitelman tekeminen

Perhetyön suunnitelma on perhetyöntekijät työväline. Suunnitelman tekemiseen osallistuvat aina vanhempi / vanhemmat, lapsi / lapset, lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja perhetyöntekijä. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä voi tarvittaessa kutsua mukaan myös perheen muita yhteistyötahoja. Suunnitelman teon jälkeen alkaa perhetyön toteutusvaihe.

Suunnitelmassa määritellään työskentelyyn aloittamiseen johtaneet huolet, perheen sen hetkinen elämäntilanne, perheen muu tukiverkosto, yhdessä sovitut tavoitteet perhetyölle ja niiden toteuttaminen sekä eri osapuolten osuus toteuttamisessa. Perhetyön suunnitelmaa laadittaessa perhe, sosiaalityöntekijä ja perhetyöntekijät asettavat yhdessä tavoitteita työlle. Asetetut tavoitteet ovat pieniä ja konkreettisia: säännöllinen päivärytmi, lasten päiväunet, auttaminen koulutehtävissä, ulkoilu tms. Tavoitteiden tulee olla selkeästi määriteltyjä ja dokumentoituja.

Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lastensuojelun avoimuuden perhetyön arvioitu kesto, perhetyöntekijän viikoittainen työpanos, arviointipalaverin ajankohta sekä kysytään luvat tietojen vaihtamiseen sekä yhteydenottoon tarvittaessa perheen muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Suunnitelmassa määritetään tavoitteet ja keinot, eli konkreettiset toimet, joilla kyseiset tavoitteet saavutetaan. Lisäksi voidaan mainita käytettävät menetelmät (esim. roolikartat, tunnepuntari). Myös mahdolliset asiakkaan saattamiset (esim. A-klinikalle, terapiaan) on hyvä kirjata ylös suunnitelmaan.

Perhetyön työskentelyvaihe

Perhetyön työskentelyvaiheessa lähdetään yhdessä työskentelemään asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja sovittujen vastuiden kautta. Perhetyöntekijä tehtävänä on lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ja lapsen näkökulman esilletuominen, mikä toteutuu vanhemmuuden ja perheen tukemisena sekä perheenjäsenten välisen vuorovaikutuksen vahvistamisena.

Vanhemmille perhetyöntekijän kanssa työskentely on arjen ongelmien ja lasten kasvatukseen liittyvien tilanteiden jakamista ja työstämistä. Perheen aikuisilta tämä edellyttää vuorovaikutusta perhetyöntekijän kanssa. Perhetyöntekijän läsnäolo perheessä mahdollistaa myös sen, että vanhemmat voivat hoitaa omaa päihde- tai mielenterveysongelmaansa. Lapselle perhetyöntekijä on turvallinen aikuinen, joka auttaa lasta työstämään tunne-elämään ja vuorovaikutukseen liittyviä pulmia. Perhetyöntekijä toimii lapsen apuna ja tukena arjentehtävissä sekä tukee lasta niin, että hän tulee kuulluksi ja häneen mielipiteensä tulevat julki.

Keskeistä työskentelyssä on ohjaaminen ja tukeminen erilaisia toimintamalleja ja välineitä apuna käyttäen. Perhetyössä lähtökohtana on ajatus jokaisen perheen omista vahvuuksista ja voimavaroista, joita vahvistamalla ja tukemalla edistetään perheen elämäntilanteen hallintaa. Perhetyön vahvuutena on arjessa kohtaaminen, yhdessä tekeminen, rinnalla kulkeminen.

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävänä on toimia perhetyöntekijöiden tukena niin perheen onnistumisten kuin ongelmienkin läpikäymisessä. Perheiden näkökul-

masta hänen tehtävänä on taata perheen toimeentulo, jos on esim. kyse pienituloisesta perheestä. Lisäksi lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä miettii yhdessä lasten ja vanhempien kanssa mahdollisten muiden tukimuotojen, kuten esim. tukiperheen käyttämistä.

Perhetyön luonteeseen kuuluu moniammatillisuus, eri ammattiryhmien yhteistyö sekä asiakkaan verkostojen kanssa työskentely. Perhetyöntekijä seuraa tavoitteiden toteutumista. Hän pitää lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ajan tasalla lapsen ja perheen tilanteesta ja sosiaalityöntekijä vastaavasti kertoo esille tulleista asioista perhetyöntekijälle.

Perhetyöntekijä kirjaa jokaisen kotikäynnin ja työskentelyyn oleellisesti vaikuttavat saadut puhelut, tekstiviestit ja sähköpostiviestit. Kirjaamisen tulee perustua faktoihin ja tosiasiahavaintoihin ja näiden tulee selkeästi erottua perheen tilannetta arvioivasta tekstistä sekä pohjautua suunnitelmassa oleviin tavoitteisiin. Kirjaamiset ovat perhetyöntekijän ja sosiaalityöntekijän työväline eikä niitä toimiteta muille yhteistyökumppaneille kuin sosiaalityöntekijän päätöksellä. Perheellä on oikeus nähdä ja saada heitä koskevat kirjaukset.

Perhetyön työskentelyn arviointi

Lastensuojelun avohuollon perhetyön suunnitelman toteutumista arvioidaan yhdessä perhetyöntekijän, lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja perheen kanssa suunnitelmassa sovitun aikataulun mukaisesti. Käytännössä suunnitelma tarkistetaan noin 3 - 6 kuukauden välein, ellei perheessä tapahdu jotakin, joka vaatii nopeampia toimenpiteitä/uutta suunnitelmaa. Tarvittaessa arviointitilanteessa voi olla paikalla myös muita perheen sosiaaliseen tai viranomaisverkostoon kuuluvia henkilöitä.

Verkostopalaverissa käydään läpi suunnitelman teon yhteydessä asetettujen tavoitteiden ja vastuiden toteutuminen. Jokaisella perheen jäsenellä on mahdollisuus tuoda esille oma näkemyksensä siitä kuinka tavoitteet ovat toteutuneet tai jääneet toteutumatta. Tämän jälkeen perhetyöntekijä kertoo oman näkemyksensä ja viimeiseksi lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Arviointilomaketta täytettäessä kartoitetaan perheen tämän hetkinen elämäntilanne ja tuodaan esille mahdolliset huolenaiheet. Näiden perusteella mietitään jatketaanko perhetyötä vai päättyykö työskentely tähän. Mikäli perhetyö päätetään jatkaa perheessä, asetetaan työskentelylle uudet tavoitteet ja keinot niiden toteuttamiseksi sekä nimetään eri osapuolten osuus tavoitteiden toteuttamisessa. Työskentely jatkuu perheessä tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi kirjataan menetelmät ja keinot, joiden avulla tavoitteet on mahdollisuus saavuttaa sekä seuraava arviointiajankohta. Mikäli työskentely päätetään lopettaa, kirjataan lopettamisen syy ja perheen jatkosuunnitelmat.

Perhetyön päättäminen

Perhetyön lopettamisesta aletaan keskustella perheessä jo hyvissä ajoin, jolloin varsinkin lapsille jää tarpeeksi aikaa sopeutua asiaan. Perhetyöntekijästä tulee pidempien tapaamiskausojen aikana merkittävä osa perheen arkea. Perhetyö päätetään jos perhetyön suunnitelman arvioinnissa on todettu huolen poistuneen perheestä, perhetyölle asetetut tavoitteet ovat optimaalisesti saavutettu, perhe pärjää omillaan tai perheellä on muita auttajia. Joissakin tapauksissa joudutaan toteamaan, ettei perhetyöllä voida perhettä auttaa tai perhetyön keinoin ei ole saavutettu haluttua muutosta, jolloin perhetyö lopetetaan ja perheelle tarjotaan muita vaihtoehtoja.

Perhetyö

PERHETYÖN PROSESSI

Lopetuspalaveriin osallistuvat perhe, sosiaalityöntekijä ja perhetyöntekijä sekä mahdolliset yhteistyökumppanit. Palaverissa tehdään loppuarviointi eli kooste tehdystä työstä ja tavoitteiden toteutumisesta. Siinä tehdään päätös lastensuojelun perhetyön asiakkuuden lopettamisesta ja kirjataan päätöksen syy.